

ምስጢረ ክህነት።

ክህነት ምንድን ነው?

ክህነት ለእግዚአብሔር የሚቀርብ የተቀደሰ አገልግሎት ነው።

የክህነት አገልግሎት የተጀመረው በየት ነው?

የክህነት አገልግሎት የተጀመረው በላይ በሰማይ ነው። 'ካያ አራቱ መላእክት (ካህናት ሰማይ) የእግዚአብሔር አገልጋዮች ይባላሉ። የእግዚአብሔርን ቅዱስ መንበር የተሸከሙ አራቱ መላእክት (አራቱ እንስሳት) እና 'ካያ አራቱ ክህነት እግዚአብሔርን ያለ ዕረፍት፤ <<ቅዱስ፣ ቅዱስ፣ ቅዱስ፤ የነበረና ያለ የሚመጣው 'ኹሉንም የሚገዛ>> እያሉ ሲያመሰግኑ ይኖራሉ። እንደዚሁም 'ካያ አራቱ ክህናት በእግዚአብሔር መንበር ዙሪያ እየሰገዱ፤ <<ጌታችንና አምላካችን ሆይ አንተ 'ኹሉን ፈጥረሃልና፤ በፈቃድ'ኸም ሆነሃልና፤ ተፈጥረሃልምና ክብር ውዳሴ፤ ኀይልም ለትቀበል ይገባሃል>> እያሉ በመንበሩ ፊት እየሰገዱና አክሊሎቻቸውን እያኖሩ ያመሰግኑታል (ራእ 4፣ 8-11)።

በምድር ላይ የመጀመሪያው የእግዚአብሔር ክህን ማን ነበረ?

በምድር ላይ የመጀመሪያው የልዑል እግዚአብሔር ክህን የሳሌም (እየሩሳሌም) ንጉሥ የነበረው መልክ ጼዴቅ የተባለው ሰው ነው (ዘፍ 14፣ 18)።

ክህንና ንጉስ የነበው መልክ ጼዴቅ የማን ምሳሌ ነበር?

በኋላ ዘመን በሥጋ ለተገለጠው ለማይቻለው ንጉሥና ለእውነተኛው ክህን ለክርስቶስ ምሳሌ እንደ ነበር መጻሕፍት ይመሰክራሉ። <<አንት ካህኑ ለዓለም በከመ ሢመቱ ለመልክ ጼዴቅ>> ፤ <<አንተ እንደ መልክ ጼዴቅ ሹመት ዘላለማዊ ክህን ነህ>> ተብሎ ለክርስቶስ ተነግሮለታል (መዝ.109(110)፣ 4)። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም መልክ ጼዴቅ የእግዚአብሔር ክህንና የሰላም ንጉስ ተብሎ የተጠራው በኋላ ዘመን ሰው 'ኾኖ ለተገለጠው ለወልደ እግዚአብሔር ክርስቶስ ምሳሌ መሆኑል አረጋግጦአል (ዕብ 6፣ 20፣7፣1-3)።

ኦሪት ከተሰጠች በኋላ የመጀመሪያው ክህን ማን ነበረ?

ኦሪት ከተሰጠች በኋላ ለመጀመሪያ ጊዜ ክህን ሆኖ የተሾመው አሮን ይባላል። አሮንንና የአሮንን ልጆች ካህናት አድርጎ የሾማቸው ክህንና መስፍን የነበረው ሙሴ ነው። ሙሴ በእግዚአብሔር ተመርጦ የተሾመ ክህን ነብይና መስፍን ስለ ነበር፤ በእግዚአብሔር ትእዛዝ አሮንንና ልጆቹን የእግዚአብሔር አገልጋዮች ካህናት አድርጎ ሙሉ ልብሰ ተክህኖ (ልብሰ ክህነት) አልብሶ ሾማቸው (ኦሪት ዘጸአት ምዕራፍ 28 ና 29 ይመልከቱ)።

የእግዚአብሔር ክህናት ሆነው የተሾሙ አሮንና ልጆቹ ምን ይሠሩ ነበር?

አሮንና ልጆቹ ሙሉ ልብሰ ክህነት (ልብሰ ተክህኖ) እየለበሱ ከዚህ ቀጥሎ የተመለከተውን አገልግሎት ይፈጽሙ ነበር።

1ኛ) በደብተራ ኦሪት (በድንጃኑ) ውስጥ ልዩ ልዩ መንፈሳዊ ምስጋናን ለእግዚአብሔር ያቀርቡ ነበር፤

2ኛ) ስለ ራሳቸው ስለ ሕዝብ እስራኤል ኃጢአት የይቅርታ (የስርየት) መሥዋዕት ያቀርቡ ነበር፤

3ኛ) ልዩ ልዩ መሥዋዕት ከማሳረጋቸው በላይ በማዕጠንተ ወርቅ ለእግዚአብሔር የዕጣን መሥዋዕት ያቀርቡ ነበር፤

4ኛ) ቅብዑ ክህነት የተቀባው ሊቀ ክህናት ለመሥዋዕት ከታረደው እንስሳ ደም፤ በደብተራ ኦሪት ውስጥና በዙሪያው በመርጨት የሕዝቡን በደል ያስተሰርይ ነበር (ዘሌዋ. 4፣ 1-35፤ ዕብ. 9፣ 15-26)፤

5ኛ) አሮንና ልጆቹ ስለ ራሳቸውና ስለ ሕዝቡ፤ ለእግዚአብሔር መሥዋዕት ያቀርቡ፤ ደምም ይረጩ ነበር (ዘሌዋ. 9፣ 1-14)፤

6ኛ) በሕግ የታዘዘውን መሥዋዕት (መባ) ከአራስ ቤት እየተቀበሉ ስርየት ያደርጉላት ነበር (ዘሊዋ.12) ከለምጸውም በሕግ የታዘዘውን መባ እየተቀበሉ፤ ደቂውን ያስወግዱ ነበር (ዘሊዋ.13፤ 14)፤

7ኛ) በአራት በታዘዘው መሠረት በልዩ ልዩ ምክንያት ረክሰዋል ተብለው የተገመቱትን ወገኖች ካህናቱ የሚገባውን መሥዋዕት (መባ) ተቀብለው የተባረከውን ውኃ ይረጩበታል፤ እነርሱም ንጹሐን ይኾኑ ነበር (ዘሀል. 19፤ 1-22)

8ኛ) አሮንና ልጆቹ የእስራኤልን ልጆች በእግዚአብሔር ስም እንደሚከተለው ይባርኳቸው ነበር <<እግዚአብሔር ይባርክህ ይጠብቅህ፤ እግዚአብሔር ፊቱን ያብራራህ ይራራልህም፤ እግዚአብሔር ፊቱን ወደ አንተ ይመልስ ሰላምን ይስጥህ>> (ዘሀል. 6፤ 22)

የአሮንና የልጆቹ ክህነት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለመሠረተው አማኖቂው ክህነት፤ ታሪካው ምሳሌ መሆኑን መገንዘብ ይገባል

ክህነት በሐዲስ ኪዳን ዘመን

እውነተኛውን (አማኖቂውን) ክህነት የመሠረተ ማን ነው?

እውነተኛውን (አማኖቂውን) ክህነት የመሠረተው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ <<ቅዱስ፤ ተንኮልና ነውር የሌለበት፤ ከኃጢአት የተለየ (ኃጢአት የሌለበት) ከሰማያት ከፍ ከፍ ያለ እውነተኛ ሊቀ ካህናት ነው>> (ዕብ.6፤ 26-28)።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቅዱሳን ሐዋርያትን ተከታዮቹ (ደቀ መዛሙርቱ) እንዲሆኑ ከመረጣቸው በኋላ ሰፊ ስልጣን ሰጥቶአቸዋል፡-

1ኛ) <<በምድር የምታስሩት ኹሉ በሰማይ የታሰረ ይኾናል፤ በምድር የምትፈቱት ኹሉ በሰማይ የተፈታ ይሆናል>> (ማቴ.18፤ 18)

2ኛ) <<መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ፤ ኃጢአታቸውን ይቅር ያላችኋቸውን ኹሉ ይቀርሳቸዋል፤ የያዛችሁባቸው ኹሉ ይያዝባቸዋል፤ >>

3ኛ) <<ድውዮችን ፈውሱ፤ ሙታንን አንሡ፤ ለምጻሞችን አንጹ፤ አጋንንትን አውጡ>> (ማቴ.10፤ 1-2)፤

ቅዱሳን ሐዋርያትም ከጌታችን የተቀበሉትን ሥልጣን ክህነት በአንብሮተ እድ (በራሳቸው ላይ እጅ በማኖር) ለተከታዮቻቸው አስተላልፈዋል። የቅዱሳን ሐዋርያት ተከታዮችም እንደዚሁ ተከታዮቻቸውን በአንብሮተ እድ ሾመዋል (የሐዋ.6፤ 2-6)።

በዚሁ በሐዋርያት ሥርዓት (ቀኖና) መሠረት፤ አርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን ኤጲስ ቆጶሳትን፤ ቀሳውስትን ዲያቆናትን በአንብሮተ እድ ትሾማለች። የፓትሪያርክነትና የሊቀ ጳጳስና ሥልጣን ግን፤ ያለ አንብሮተ እድ በምርጫና በጸሎት ይሰጣል።

በአንብሮተ እድ የሚሰጡ የክህነት ደረጃዎች ስንት ናቸው?

በአንብሮተ እድ (እጅ በመጫን) የሚሰጡ የሥልጣን ክህነት ደረጃዎች ሦስት ናቸው። እነርሱም፡-

ሀ. ሂቶና፤

ለ. ቅስት፤

ሐ. ኤጲስ ቆጶስነት ናቸው።

በአንብሮተ እድ የማይሰጡ ግን ከዲቂና በፊት የሚሰጡ የመንፈሳዊ አገልግሎት ሹመቶች አሉ፤ እነዚህም፡

- ሀ. አጻዌ ጥጎት፡ ማለት በረኛ፤
- ለ. አናጉንስጢስ፡ ማለት አንባቢ፤
- ሐ. ንፍቀ ዲቄና፡ ማለት ተራዳኢነት፤
- መ. መዘምርነት፤
- ሠ. ዲያቆናዊት፡ (ሴት ስትጠመቅ የምትረዳ የሴት ዲያቆን)።

ከዚህ በላይ የተዘረዘሩትን ሹመቶች መስጠት (መሾም) የሚችል ማን ነው?

የዲቄና፣ የቅስና፣ የአጻዌ ጥጎትነት፣ የአናጉንስጢስነት፣ የንፍቀ ዲቄናን ሥልጣል መስጠት የሚችል ኤጲስ ቆጶሳት ናቸው።

ኤጲስ ቆጶስ የሚሾመው በማን ነው?

ኤጲስ ቆጶስ የሚሾመው በቅዱስ ፓትርያርኩና በሊቃነ ጳጳሳት በራኬ ነው።

የአናጉንስጢስ ሥራ (አገልግሎት) ምንድን ነው?

አናጉንስጢስ ቃሉ ፅርዕ ሲሆን፣ ትርጉሙ አንባቢ ማለት ነው። ሥራውም በቤተክርስቲያን ውስጥ ቅዱሳት መጻሕፍትን አጣርቶና አሰምቶ ማንበብ ነው።

የመዘመር አገልግሎት ምንድን ነው?

የመዘመር አገልግሎት፡ በአገልግሎት ጊዜ መንፈሳዊ መዝሙሮችን መዘመር ነው።

የአጻዌ ጥጎት አገልግሎት ምንድን ነው?

የአጻዌ ጥጎት አገልግሎት የቤተ ክርስቲያንን በር መጠበቅ በሩን መክፈትና መዝጋት አገልግሎት በሚሰጥበትና በሌላም ጊዜ ምዕመናንን ለማስቸገር፣ ሰላምን ለመንሳት፣ ጸጥታን ለማወክ የሚመጡትን ኹሉ መከልከል ነው።

የንፍቀ ዲያቆን አገልግሎት ምንድን ነው? ለመንፈሳዊ አገልግሎት

የንፍቀ ዲያቆን አገልግሎት ለመንፈሳዊ አገልግሎት የሚላኩትን ካህናትና ዲያቆናቱን መርዳት ነው።

የዲያቆናዊት አገልግሎት ምንድን ነው?

ስለ ዲያቆናዊት ሴቶች አገልግሎት፡ በዲድስቅልያ አንቀጽ 17 ላይ ተወስኗል። እርሱም ቀጥሎ ያለው ነው፤ <<ኤጲስ ቆጶስ ንጹሐችን ሴቶች መርጦ ሴቶችን ለማገልገል ዲቄናን የሾማቸዋል። ምዕመናን ሴቶችን ለሚያስፈልጋቸው ነገር በጠሩ ጊዜ፣ ከዲያቆናዊት በቀር ወንድ ዲያቆን ወደ ሴቶች ቤት ሊልክ አይገባውም። ስለዚህና ስለሚያጠምቁትም ሴት ሰውነትዋን ሚርን ትቀባ ዘንድ ነው። ወንድ የተራቀቀውን ሴት ማየት አይገባውምና።>>

ሥልጣን ከህነት በአንብሮት እድ መስጠት ወይም መሾም ማለት እንዴት ነው?

ፓትርያርኩና ሊቃነ ጳጳሳቱ በንጽሕናውና በትምህርት ችሎታው ተመርጦ የቀረበውን ቆሞስ መነኮስ እጃቸውን በራሱ ላይ በማኖር በጸሎት ኤጲስ ቆጶስ ብለው ይሾሙታል። ኤጲስ ቆጶሱም እንዲሁ ለዲቄና፣ ለቅስና ሥልጣን የሚያበቃ ትምህርት ተምረውና ተመርጠው የቀረቡትን እጁን በራሳቸው ላይ በማኖር ዲያቆን፣ ቄስ ብሎ ይሾማቸዋል።

በአንብሮት እድ ማለት እጅ በመጫን ሥልጣን በመስጠትና ተከታዮችን መሾም በዘመነ ኦሪትም የተለመደ ሥርዓት እንደ ነበር ቅዱስ መጽሐፍ ይመሰክራል። ይኸውም በሙሴና በኢያሱ ታውቀዋል። ሙሴ በዕድሜ እየሸመገለና ጉልበቱም እየደከመ በሄደ ጊዜ ወደ እግዚአብሔር እንዲህ ሲል አመለከተ፤ <<የእግዚአብሔር ማኅበር እረኛ እንደሌለው መንጋ እንዳይሆን፣ በፊታቸው የሚወጣውን፣ በፊታቸው የሚገባውን የሚያስወጣቸውና የሚያስፈልጋቸውን ሰው፣ የሥጋ ኹሉ መንፈስ እግዚአብሔር በማኅበሩ ላይ ይሾሙ>> (ዘሀል.27፡ 15-18)።

እግዚአብሔር የሙሴን ጸሎት ሰምቶ እንዲህ ሲል አዘዘው፤ <<መንፈስ (መንፈስ ቅዱስ) ያለበትን ሰው፣ የነዌን ልጅ ኢያሱን ወስደህ እጅህን በላይ ጫንበት፤ በካህኑ በአልዓዛርና በማኅበሩ ኹሉ ፊት አቁመው እነርሱም እያዩ አዘዘው። የእስራኤልም ልጆች፣ ማኅበሩ ኹሉ እንዲታዘዙለት ከክብርህ (ከሥልጣንህ) አኑርበት። በካህኑም በአልዓዛር ፊት ይቁም፤ እርሱም

(ካህኑ) በእግዚአብሔር ፊት በኦሪም ፍርድ ይጠይቃለት፤ እርሱና ከእርሱም ጋር የእስራኤል ልጆች ማህበር ኹሉ በቃሉ ይውጡ፤ በቃሉም ይገቡ። ሙሴም እግዚአብሔር እንዳዘዘው አደረገ፤ ኢየሱስም ወስዶ በካህኑ በአልዓዛርና በማገበሩ ኹሉ ፊት አቆመው፤ እግዚአብሔርም በሙሴ እንደ ተናገረ፤ ሙሴ እጁን በላይ (በኢየሱስ ራስ ላይ) ጫነበት፤ አዘዘውም>> (ዘገል.27፤ 19-23)።

በዚህ ዓይነት ኢየሱስ በሙሴ ተሾሞ፤ እንደ ሙሴ ኹሉ፤ መስፍነ እስራኤልና ነቢዩ እስራኤል ኾነ። እስራኤልን በመጠበቅ፤ በማስወጣትና፤ በማስገባት፤ በመመገብና በመንከባከብ ረገድ ኢየሱስ እጅግ የታወቀና የተመሰገነ መስፍንና ነቢይ ኾነ።

በዘመነ ሐዲስም ቅዱሳን ሐዋርያት ከጌታችን የተቀበሉትን ሥልጣን ክህነት ተከታዮቻቸውም እጅ እየጫኑ ይሾሟቸው እንደ ነበር ቅዱስ መጻሐፍ ያረጋግጣል (የሐዋ.6፤ 6፤ 1ኛጢሞ.4፤ 14፤ ዕብ.1፤ 1-3)።

አንብርተ እድ (እጅ መጫን) የሥልጣን ክህነት መስጫ ምልክት ከመሆኑም በላይ፤ በረከት (ቡራኬ) ይሰጥበት፤ ፈውስ ይደረግበት ነበር። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለመባረክ ወደ እርሱ የመጡትን ሕፃናት እጁን ጭኖ ይባርካቸው ነበር (ማር.10፤ 16)። ጌታችን በልዩ ልዩ በሽተኞች ላይ እጁን በመዘርጋት ወይም በመጫን ይፈውሳቸው ነበር (ማቴ.8፤ 1-4፤ ማቴ.4፤ 41)።

አንድ ዲያቆን ኾኖ ከመሾሙ በፊት ሊያሟላው የሚገባው መመዘኛ ምንድን ነው?

- ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ባዘዘው መሠረት፤ ሥልጣን ዲቄና መቀበል የሚፈልጉ ሰዎች፡-
- ሀ. ጭምቶች
 - ለ. በኹለት ቃል የማይናገሩ ማለትም ቃላቸው አንድ የኾነ
 - ሐ. የማይሰክሩ (ከስካር የራቁ)
 - መ. ነውር የሚያስከትለውን ረብ የማይወዱ ማለትም ነውር የሌለባቸው
 - ሠ. ንጹህ በልብ የሃይማኖትን ሚስጢር የሚጠብቁ፤
 - ረ. በቂ ትምህርት ያላቸው መሆን ይገባቸዋል (1ጢሞ.3፤ 8-10)። እንዲሁም አንድ ሰው በምንኩስና ጸንቶ ማዕርገ ዲቄና በመቀበል ሊያገለግል ይችላል።

ቅስናስ ለመቀበል የሚያስችል መመዘኛ ምንድን ነው?

- ሥልጣን ቅስናን (ሥልጣን ክህነትን) ለመቀበል የሚፈልግ ሰው፡-
- ሀ. የማይነቀፍ ማለትም ነውርና ነቀፋ የሌለበት
 - ለ. የአንዲት ሴት ባል
 - ሐ. የሰውን ፊት አይቶ የማያዳላ
 - መ. ራሱን የሚገዛ
 - ሠ. የሚሰብክና በእውነት የሚገሰጽ
 - ረ. እንግዳ ተቀባይ፤
 - ለ. ከስካር የራቀና ገንዘብን የማይወድ (ፍትረ ንዋይ የሌለበት)፤
 - ሸ. በትምህርቱና በእምነቱ ነቀፋ የሌለበት መሆን ይገባዋል (1ኛጢሞ.3፤15)

በተጨማሪም በኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ሥርዓት መሠረት ቅስናን ለመቀበል የሚፈልግ ሰው፤ ከዚህ በላይ የተዘረዘሩትን መመዘኛዎች መፈጸም የሚገባው ከመሆኑም በላይ ድንግሊቱን በሕግ ያገባ መሆን አለበት። ባልዋ የሞተባትን፤ ወይም የተፈታችውን፤ ወይም ጋለሞታይቱን ያገባ ሥልጣን ክህነት መቀበል አይገባውም (ዘሌዋ.21፤ 13)። በሥርዓተ ምንኩስናው ጸንቶ ለመኖር የሚፈልግ መነኩሴ ማዕርገ ቅስና ተቀብሎ ማገልገል ይችላል።

ኤጲስ ቆጶስ መሆን ለሚፈልግ መመዘኛው ምንድን ነው?

- ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ባዘዘው መሠረት ማንም ኤጲስ ቆጶስነትን ቢፈልግ፤ ኤጲስ ቆጶስ የእግዚአብሔር መልክተኛ ነውና፡-
- ሀ. የማይነቀፍ፤
 - ለ. የማይኮራ፤
 - ሐ. የማይቆጣና፤ የማይሰክር፤
 - መ. የማይጨቃጨቅ፤ ነውረኛ ረብን የማይወድ፤

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሃይማኖትና ሥርዓት

The Ethiopian Orthodox Tewahido Church Faith and Order

www.ethiopianorthodox.org

ሠ. ጠንቃቃ፣ ጸድቅ፣ ቅድስና ራሱን የሚገዛ መሆን አለበት፤

ረ. ሕይወት የሚገኝበትን ትምህርት ማስተማር የሚችል፣ በሃይማኖት ትምህርት የበሰለና በድንግልና ጸንቶ የመነኩሰ መሆን ይገባዋል (ቲቶ1፣ 7-10) ግእዙን፣ በተጨማሪም ፍትሐ መንፈሳዊ እንቅጽ 5 እስከ መጨረሻው ያለውን ይመልከቱ።

ታልቅ ምክር

<<ካህኑ፣ የሠራዊት ጌታ የእግዚአብሔር መልክተኛ ነውና፣ ከክንፈሮቹ (ከእንደበቱ) ዕውቀትን ይጠብቁ ዘንድ ይገባቸዋል፤ ሰዎችም ሕግን ከአፉ ይፈልጉ ዘንድ ይገባቸዋል>> (ማላ.2፣ 7)።

ከትምህርተ ሃይማኖት ኦርቶዶክሳዊት 1991 ዓ.ም.
አቡነ ገብርኤል ከጻፉት የተወሰደ።